

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU
ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2023 – 2024

Limba și literatura rromani maternă

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui:

Prenumele:.....

Școala de proveniență:

Centrul de examen:

Localitatea:

Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o təksto:

Sar si o nasulipen

Murro kak si but phuro. Les si les oxtovardeś thaj panz berśa thaj, butivar, rătăthe, beśel thaj phenel amenqe, le nepoturenqe, po jekh paramiçi anθar lesqo ternipen.

Phenava vi tumenqe jekh paramiçi, te dikhen vi tume, sar, butivar, o Nasulipen, savo kamas te keras les averesqe, *iril pes* karing amenθe!

Amenθe, anθ-o amaro gav, sas jekh barvalo rrom, saves sas les jekh kòrkorro čhavo. O rrom kamelas but pesqe čhaves ke sas but godăver, śukar thaj but prinzardo baśavno anθar o akordiòno. Kana o čhavo kerdăs biś thaj trin berśa, sar avelas khere, p-o drom, phaglăs pes o vurdon thaj o čhavo pelăs tele thaj mulăs.

Ande les khere e rroma thaj, sar či sas *sastări* anθ-o gav, *dikhline* les savorre aj phende ke si mulo, thaj *praxosarde les*. But dukh thaj but asvină sas atunc pesqe daden. Kana von praxosarde les, *thovdine* pašal lesθe vi o akordiòno vi jekh śukar sumnakutni bricàra thaj vi trin bare angrustika p-e lesqe naja.

Rătăthe, palal o praxomos, duj čora anθar o gav, so godisaren thaj vakăren pen von, te zan te putaren *o limòri* thaj te lien o akordiòno vi le sumnakutne angrustă, ke, dikh, vi kadja, phenenas von, so te kerel o mulo lença?

K-o maśkar e rătăqo, zan e čora te xunaven i xiv, putaren *e mulesqo moxton* thaj so te dikhen? Vazdel pes o mulo thaj pučhel len:

- So si khate, phralalen, kaj sem me?

E čora but *darajnile* thaj, phares, izdrajindoj, xuten anθar i xiv thaj naśen. O čhavo - savo či sas, čačes, mulo, aj sas anθ-jekh *kliniko meripen* - inklisto thaj gelăs pesqe khere.

But vaxt pal' kodoja, o dad, but lośalo, rodăs e čoren te naisarel lenqe, tha' khonik či maj zanglăs nič na maj śundăs khanć lenθar...

Akana, o pučhipen si: Sas lačhes so kerde e duj čora?

(palal o Žufter Borkoj)

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subjèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artikulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „bešel”:
„Murro kak bešel thaj phenel amenqe, le nepoturenqe, po jekh paramìci.” **2 pùntkură**

bešel vb, I. a sta. *bešlem so bešlem* (eu am stat ce-am sta) II. a locui. *bistardem kon bešel kothe* (eu) am uitat cine locuiește acolo.

2. O çhavo mulăs kana kerdăs ...

- a. biś thaj jekh berśa.
- b. biś thaj trin berśa.
- c. duśutrin berśa.
- d. trin berśa.

2 pùntkură

O laçho amboldipen si ka-i grafèma .

3. And-o gav na sas ...

- a. siklărno.
- b. bikinitori.
- c. sastărno.
- d. raśaj.

2 pùntkură

O laçho amboldipen si ka-i grafèma .

4. Xramosar p-o telutno than savo si o tìtulo e tekstosqo. Çacăr tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto.

4 pùntkură

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si ćaćes vaj na, dikhindoj e informàcie andar o dino təksto.

6 pùnktură

O enùnco	Si ćaćes	Na si ćaces
a. Le phure kakos si les oxtovardeš thaj panž berša.		
b. And-o gav živelas jekh barvalo rrom kaj sas les duj ćhave.		
c. Sar avelas khere, p-o drom, phaglās pes o vurdon thaj o ćhavo pelās tele thaj mulās.		
d. Kana von praxosarde le ćhaves, thovdine pašal lesŕe but love.		
e. K-o maškar e rătăqo, e ćora xunavde i xiv thaj putarde e mulesqo moxton.		
f. O ćhavo ći sas, ćaćes, mulo, vov sas anŕ-jekh klìniko meripen.		

6. Vakăr, and-e 50 – 80 alava, **palal sosŕar na trebal te keras nasulipen.**

6 pùnktură

7. O Dinu thaj i Ana vakăren palal o pućhipen: „Sas laćes vaj na so kerde le duj ćora?”

O Dinu: *Me phenav so sas laćes so kerde le ćora. Von skăpisarde le ćhaves kaŕar o meripen!*

I Ana: *Me phenav so na kerde mišto so kerde. Von kamle te ćoren e mulesqe bută!*

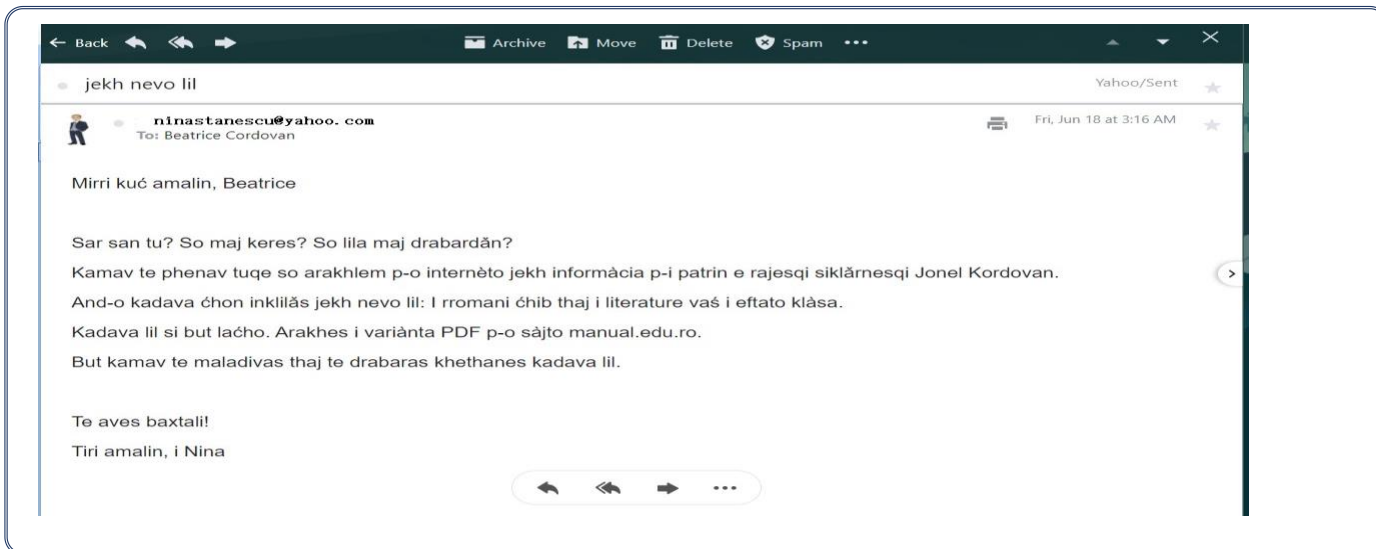
Xramosar jekh təksto and-e 60 – 100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patās palal o phenipen le duje ženenoqo (o Dinu thaj i Ana).

8 pùnktură

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o tæksto:

Xramosar o amboldipen ka-o svåko mangipen, dikhindoj o dino tæksto kaθar o dujto subjèkto.

1. Si ştar silåbe and-o alav ...
- baxtali
 - kamav
 - maladivas
 - aves

2 pũnkturå

O laçho amboldipen si ka-i grafema

2. O alav telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Kamav te phenav tuqe...” si

- a. substantivo/ navni.
- b. pronòmbro/ sarnavni.
- c. vèrbo/ kernavni.
- d. adžektivo/ pašnavni.

2 pùnturǎ

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

3. O vèrbo telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „And-o kadava čhon inklilǎs jekh nevo lil” si ka-o vaxt ...

- a. akanutno.
- b. avutno.
- c. nakhlo vaxt.
- d. imperfèkto.

2 pùnturǎ

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

4. I Beatrice xramosarel palpale jekh mesàžo pesqe amalinǎqe, la Ninaqe. Xramosar, maj tele, and-e ćuće thana, e trebutne alava palal sar mangel pes and-e parantèze. **4 pùnturǎ**

Kuć Nina,

But nais _____ (**tu, ka o kèzo dativo**) vaś kadaja importànto informàcia. Me rodem thaj _____ (**arakhel, o indikativo mòdo, o nakhlo vaxt**) o lil p-o internèto. Drabardem andar lesθe varesode śukar poezie thaj narativo tèksturǎ.

Kana dikhas amen kamav te drabaras khethanes andar lesθe. So miśto si so _____ (**ame, o lokativo kèzo**) and-i Rumùnia si amen but lila and-i rromani ćhib.

But ažukerav _____ (**dikhel, o konžunktivo mòdo**) amen!

Tiri amalin, i Beatrice

5. Ker jekh propozicia and-i savi o alav „nasulipen” te avel ka-o kèzo nominativo. **4 pùnturǎ**

6. Ker jekh fràza andar trin propozìcie and-i savi e predikàtură te aven e vèrbură „*3al*”, „*kinel*” thaj „*anel*”.

4 pùntkură

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntkură

O čhib si o maj importànto elemènto kaj del amenço i romani identitèta. Ame trebal te vakären thaj te drabaras sa o vaxt rromanes! Te na mukhas amaro čhib te mere!

8. Ker jekh tèksto, andar 40–70 alava, and-o savo te sikaves „**sosθar si importànto te avel amen lila and-i romani čhib?**”.

8 pùntkură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

I ĆHIB RROMANI

1. Amari chib rromani

Si li jekh gugli gili!

Si li i ĉhib gilabadi,

Gilabadi anθar o gi.

2. Si li sumnakaj *or* kham,

Si li i ĉhib so maj šukar!

Jekh awgin so maj gugli!

Jekh rajni so maj lači!

3. Kon *del lav* rromano

Si les o tràjo sar jekh suno!

Anda-l sawore khera,

Anda-l sawore fòrură

Sawore te akharen

Ke mukhle amen le gaže

Te das duma vi ame!

(Palal i Nikolèta Ćuràru)

